

Säkerhetskyddade
upphandlingar, avtal och
samarbeten – exponering av
skyddsvärden

Forum säkerhetskydd juni
2024

Ylva Söderlund
Enhetschef Tillsyn säkerhetskydd
Svenska kraftnät



Utkontrakteringar – det var en gång....

- En fiktiv myndighet som upphandlade it-driftslösningar av en leverantör som utför sitt uppdrag via "en europeisk leveransmodell" samt via en rad underleverantörer i olika länder.
- Myndigheten saknade kännedom om egna skyddsvärden, arbetade under tidspress samt saknade kunskap om säkerhetsskyddsavtal och säkerhetsprövningar
- Flertalet utländska icke säkerhetsprövade personer fick access till it-system med säkerhetsskyddsklassificerad information, låt säga i Serbien, Tjeckien och Ungern.
- Historien, som innefattar 4 beslut om avsteg från svensk lagstiftning och avgång av en GD, två ministrar och en statssekreterare, har lett till flertalet ändringar och tillägg i säkerhetsskyddslagstiftningen

- Större fokus på säkerhetsskyddsanalysen
- Krav på särskild säkerhetsbedömning och lämplighetsprövning
- Breddat tillämpningsområde för krav på säkerhetsskyddsavtal
- Stärkt roll för säkerhetsskyddschefen
- Tydligare ansvar för högsta chef (t.ex. krav att fastställa analysen)
- Särskild uppmärksamhet avseende svårigheten att säkerhetspröva utländska medborgare (t.ex. pågående utredning)
- Samrådsskyldighet med tillsynsmyndighet
- Införande av sanktioner avseende bl.a. att teckna säkerhetsskyddsavtal samt att utöva kontroll och uppföljning
- Tillsynsmyndigheten kan förbjuda eller avbryta kontrakt som inte anses lämpliga

Utgångspunkten vid anlitande av externa parter

Verksamhetsutövare behöver tillse att samma säkerhetsskyddskrav gäller hos leverantörer eller samarbetspartners som hos verksamhetsutövaren själv.

Ansvaret för säkerhetsskyddet kan inte kontrakteras bort - alltid verksamhetsutövarens ansvar, vilket kan leda till frågor om hur utövaren VILL skydda sina skyddsvärden, inte bara utifrån vad som KRÄVS.



När ska man teckna säkerhetsskyddsavtal?

Från 1 december 2021 krävs säkerhetsskyddsavtal om det inom ramen för avtal eller samarbeten och samverkan

exponeras

- Information i klasserna konfidentiell, hemlig och kvalificerat hemlig, eller
- Säkerhetskänslig verksamhet av motsvarande betydelse

Samarbete och samverkan kan avse t.ex. gemensamma projekt och samverkan innefattande informationsutbyte.

Ett vanligt exempel för närvarande är då flera verksamhetsutövare behöver förse varandra med information inom ramen för totalförsvarsplaneringen.

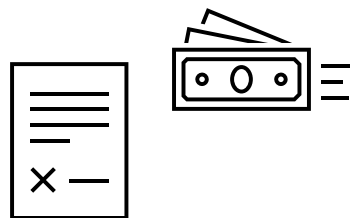
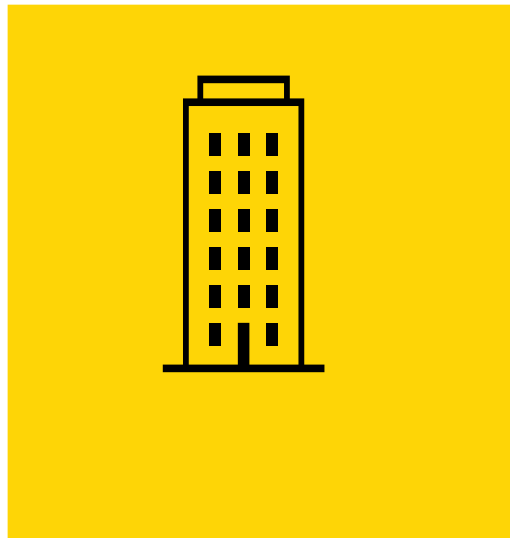
Vem är verksamhetsutövare enligt säkerhetsskyddslagen?

”Den som till någon del bedriver säkerhetskänslig verksamhet”

- Statlig myndighet
- Region
- Kommun
- Privat företag
- Kommunalägt företag
- Ekonomisk förening
- Leverantör som har många säkerhetsskyddsavtal

Enkelt uttryckt – **ett** organisationsnummer, vilket påverkar mängden situationer där säkerhetsskyddsavtal krävs!

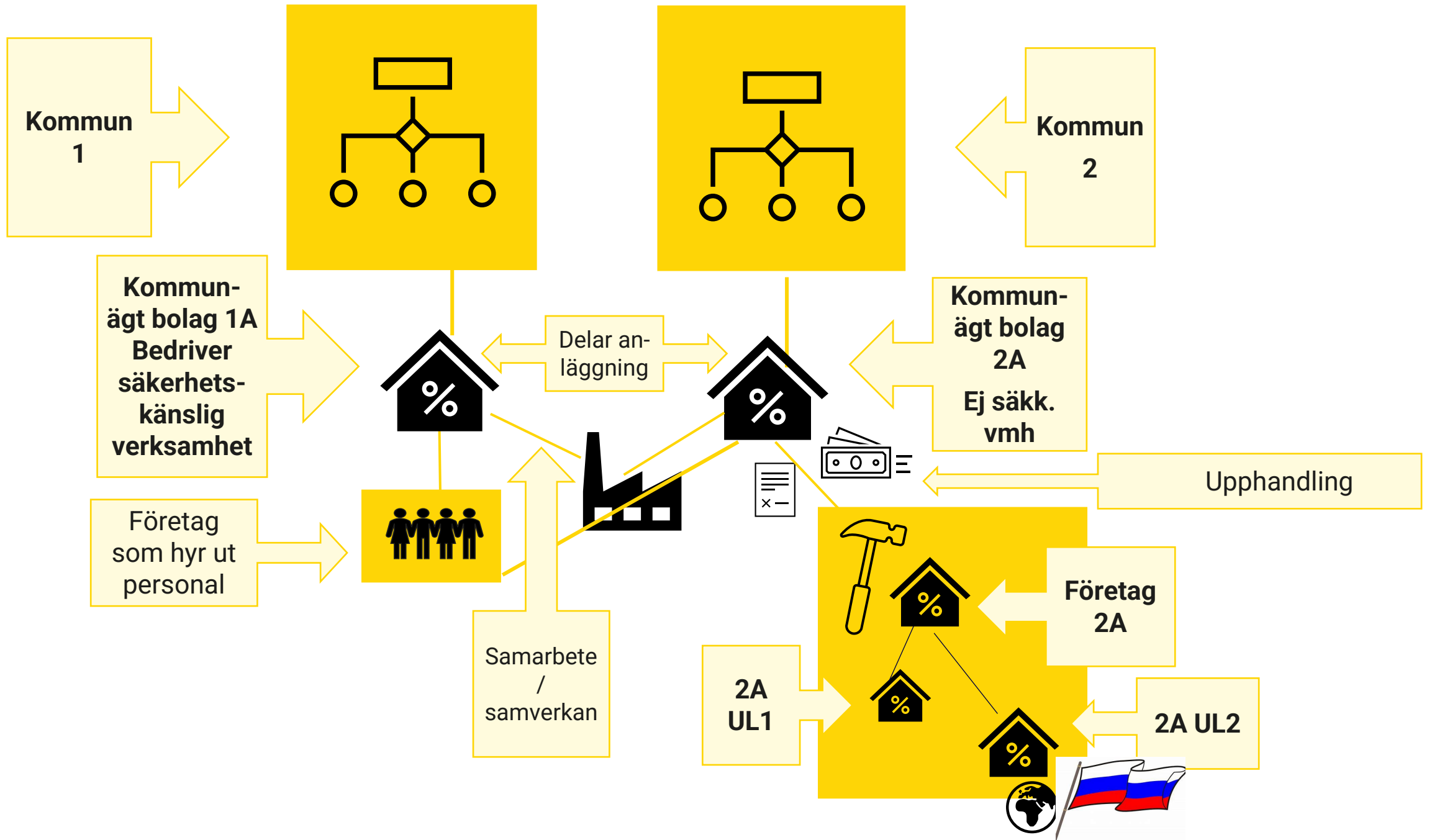
Myndighet
1A



Upphandling



Företag
2A



Särskild säkerhetsskyddsbedömning (SSB) och lämplighetsprövning

En särskild säkerhetsskyddsbedömning och lämplighetsprövning krävs inför förfaranden som kräver säkerhetsskyddsavtal (4 kap. 7 § första stycket).

Bedömningen ska även avse vad förfarandet kan innebära på sikt, t.ex. beakta vad som kan hända vid höjd beredskap.

Samråd med tillsynsmyndighet krävs om skyddsvärden som exponeras är bedömda till nivå A-B och/eller information säkerhetsskyddsklassificerad till H-KH.



Bedömning av förfarandet

Om aktuella skyddsvärden är av sådan art att förfarandet inte är lämpligt att genomföra – står sårbarheterna vid exponering i proportion till nyttan av förfarandet? Hamnar verksamhetsutövaren i en oacceptabel beroendeställning? Hur allvarligt försämras möjligheten att ta ansvar för egna skyddsvärden?

Om det finns skäl att anta att lagens krav inte kan tillgodoses – Kan säkerhetsprövning genomföras? Finns möjlighet att utöva kontroll?

Om den säkerhetskänsliga verksamheten kommer kunna bedrivas under höjd beredskap

Motpartsbedömning/Aktörsbedömning

Är motparten tillräckligt tillförlitlig från säkerhetsskyddssynpunkt – Går det att bedöma tillförlitligheten över huvud taget? Kan det finnas illojala syften?

Vid upphandling görs lämplighetsprövningen i två steg.

Information som ska bedömas:

Information om leverantören och dess samtliga ägare, t.ex. ägarskap/andelar i ett moderbolag, finns företag inom koncernen som har verksamhet i t.ex. Kina, Ryssland eller Iran, hur ser koncernstrukturen ut? Finns någon negativ information om styrelsemedlemmar? Information från tillgängliga register; brott, skulder, sanktioner etc.

Sist men inte minst...

- Är det lämpligt? Särskilda överväganden vid utländska motparter och aktörer
- Anpassa säkerhetsskyddsavtalet efter föremål och kravställ på ett sätt som går att följa upp
- Utöva uppföljning och kontroll
- Ha beredskap för att det säkerhetspolitiska läget kan förändras, frågor om försörjningstrygghet gör sig gällande i ett totalförsvarsperspektiv.

